

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/197/2022
Identifikačné číslo spisu:	1118211695
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1118211695.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S.. F.. Z. N., narodeného X. J. XXXX, X., X. X, proti žalovanému Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o zaplatenie nemajetkovej ujmy 330.000 eur, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16C/21/2018, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2022 č. k. 9Co/69/2022 - 243, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením zamietol návrh žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie, doručený súdu dňa 3. septembra 2021. V odôvodnení napadnutého uznesenia súd prvej inštancie uviedol, že v predmetnej právnej veci sa žalobca voči žalovanému domáha náhrady škody na základe zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v dôsledku nesprávneho úradného postupu, ktorého sa mal dopustiť Okresný súd Bratislava I v trestnej veci sp. zn. 5T/52/2009. Okresný súd Bratislava I o žalobe žalobcu rozhodol rozsudkom zo dňa 28. októbra 2019 č. k. 16C/21/2018 - 145 tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol, ďalej žalovanému voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania a napokon zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací svojím rozsudkom zo dňa 28. apríla 2021 č. k. 15Co/49/2020 - 193 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Žalobca voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal dňa 19. júla 2021 dovolanie, spolu s dovolaním žalobca zaplatil súdny poplatok za dovolanie vo výške 10 eur. Súd prvej inštancie vyzval žalobcu výzvou zo dňa 2. augusta 2021 na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 30 eur podľa položky 7a Sadzobníka súdnych poplatkov v spojení s § 2 ods. 4, § 6 ods. 1, § 7 ods. 10 a § 9 ods. 6 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie súd

poskytol žalobcovi lehotu 10 dní odo dňa doručenia výzvy. Uvedená výzva bola žalobcovi doručená dňa 16. augusta 2021. Lehota na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie žalobcovi uplynula dňom 26. augusta 2021. Podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 3. septembra 2021 doručil žalobca súdu žiadosť o odpustenie zmeškanej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Odpustenie zmeškanej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 30 eur žalobca zdôvodnil pobytom v zahraničí v dňoch 17. júla 2021 až 22. augusta 2021 (prílet do Bratislavy o 00.35 hod.). Zásielka súdu bola žalobcovi doručená dňa 23. augusta 2021 a súdny poplatok vo výške 30 eur bol žalobcom uhradený dňa 30. augusta 2021. Žalobca uvádza, že zásielku súdu prevzala dňa 16. augusta 2021 pani G. N. - manželka žalobcu. Žalobca predložil súdu boarding passy leteckej spoločnosti Ryanair, z ktorých vyplýva, že dňa 17. júla 2021 odletel z Bratislavy do Burgasu a dňa 21. augusta 2021 žalobca odletel z Burgasu do Bratislavy a pristál v Bratislave dňa 22. augusta 2021 o 00:35 hod.

3. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie oprel po právnej stránke o ust. § 117, § 118 ods. 1, ods. 2, § 122 CSP, ako aj ust. § 31a ods. 1 zákona č. 305/2013 Z.z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). Poukázal na to, že z dikcie zákonného ustanovenia § 122 CSP vyplýva, že súd odpustí zmeškanie lehoty strane sporu z dôvodu, ktorý je ospravedlniteľný a je preukázané, že práve tento dôvod bol príčinou vylúčenia z procesného úkonu, ktorý strana zmeškala, pričom návrh na odpustenie zmeškania lehoty je potrebné podať do pätnástich dní po odpadnutí prekážky, pre ktorú nemohol byť úkon vykonaný. Žalobca ako ospravedlniteľný dôvod uviedol skutočnosť, že sa v dňoch 17. júla 2021 až 22. augusta 2021 nachádzal v zahraničí a do Bratislavy príletom leteckou spoločnosťou Ryanair dňa 22. augusta 2021 o 00:35 hod. Zásielku súdu prevzala dňa 16. augusta 2021 pani G. N. - manželka žalobcu, avšak uvedená zásielka súdu bola doručená priamo žalobcovi až dňa 23. augusta 2021, pričom následne žalobca dňa 30. augusta 2021 zaplatil súdny poplatok za podané dovolanie. Súd doručoval výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie zo dňa 2. augusta 2021 žalobcovi podľa § 31a ods. 1 zák. č. 305/2013 Z. z., t. j. do elektronickej schránky adresáta - žalobcu. Nakoľko však žalobca nemal elektronicкую schránku aktívnu, písomnosť súdu mu bola doručovaná listinne a dňa 16. augusta 2021 mu bola listinne doručená. Žalobca uvádza, že zásielku súdu prevzala dňa 16. augusta 2021 pani G. N. - manželka žalobcu. Žalobca nenamietal doručenie zásielky súdu žalobcom poverenej osobe pani G. N. - manželke žalobcu, a súd nemá preukázané, že poštový podnik nemohol doručiť zásielku súdu určenú žalobcovi odovzdaním manželke žalobcu - pani G. N., nakoľko pani G. N. musela mať žalobcom udelené splnomocnenie na preberanie zásielok, okrem zásielok so službou „do vlastných rúk“ prípadne aj na preberanie zásielok, vrátane zásielok so službou „do vlastných rúk“, inak by jej poštový podnik zásielku súdu určenú pre žalobcu neodovzdal. Vzhľadom na skutočnosť, že osobou ktorej bola zásielka súdu doručená je manželka žalobcu - pani G. N., bolo jej povinnosťou vzhľadom na dnešné technické možnosti informovať žalobcu o zásielke súdu aj keď sa žalobca nachádzal v zahraničí.

4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pobyt žalobcu v zahraničí od 17. júla 2021 až 22. augusta 2021 nepovažuje za ospravedlniteľný dôvod na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 30 eur, nakoľko aj keď žalobca príletom do Bratislavy dňa 22. augusta 2021, lehota na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie mu uplynula až dňa 26. augusta 2021. Žalobca mal teda podľa názoru súdu dostatok času na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 30 eur. Žalobca vo svojom návrhu na odpustenie zmeškania lehoty súdu nepreukázal dôvody, ktoré by ospravedlnili jeho zmeškanie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie. Súd prvej inštancie tak nemal splnený zákonný predpoklad pre odpustenie zmeškanej lehoty, a to existenciu ospravedlniteľného dôvodu zmeškania lehoty. Žalobca nepreukázal zákonom stanovené podmienky na odpustenie zmeškania lehoty, preto súdu prvej inštancie neostávalo nič iné len návrh na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie zamietnuť.

5. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) odvolanie žalobcu odmietol. O náhrade trov konania rozhodol, tak že žalovaný nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že v danom prípade smeruje odvolanie žalobcu proti uzneseniu, ktorým súd prvej inštancie zamietol jeho návrh na odpustenie zmeškania lehoty

(na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie). Ako je zrejmé z obsahu napadnutého uznesenia, vydal ho sudca, pričom uznesenie obsahovalo (správne) poučenie o tom, že proti nemu nie je prípustné odvolanie, s poukazom na ust. § 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP. Odvolanie proti uzneseniu totiž zákon (Civilný sporový poriadok v cit. ust. § 357 CSP) pripúšťa len v taxatívne vymenovaných prípadoch (prípady uvedené pod písm. a) až o) ust. § 357 CSP), pričom medzi nimi absentuje možnosť podať odvolanie proti uzneseniu, ktorým súd rozhodol o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. Za danej situácie je potom nutné uzavrieť, že zákon v ust. § 357 CSP odvolanie proti uzneseniu, ktorým súd rozhodol o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, nepripúšťa.

7. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca dovolanie. V dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu, vrátane rozhodnutia súdu prvej inštancie je nespravodlivé, trpí nedostatkami dôvodov. Podľa názoru dovolateľa nemohla dovolateľovi uplynúť lehota na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie dňom 26. augusta 2021. Vo svetle okolností prípadu riadne a včas zaplatil doplatok na súdnom poplatku dňa 30. augusta 2021, nakoľko mu výzva listinne doručená nebola účinne do vlastných rúk. Dovolanie teda oprel o ustanovenie § 420 písm. f) CSP s tým, že zo strany súdov došlo k zneužitiu práva a k odmietnutiu spravodlivosti takzvaným koordinovaným postupom sudcov okresného a aj krajského súdu. Vzhľadom na uvedené žiadal dovolaniu vyhovieť.

8. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 písm. a) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

10. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

12. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

13. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

17. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

18. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti); jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat' alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

19. Z práva na spravodlivý proces, ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecny súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I: ÚS 50/04, II. ÚS 251/03).

20. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nevyhovení návrhu žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za podanie dovolania, dovolací súd poukazuje na to, že ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej zmatečnosti vade došlo alebo nedošlo.

21. Pod pojmom „vec sama“ sa rozumie vec, ktorá je predmetom konania, pre ktorú sa spor (konanie) vedie. V konaní, v ktorom ide o rozhodnutie sporu o právo medzi stranami, ktoré stoja proti sebe v postavení žalobcu a žalovaného, sa za vec samu považuje nárok uplatnený žalobou, o ktorom má byť v príslušnom konaní vecne rozhodnuté. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. O konečné rozhodnutie

súdu v zmysle ustanovenia § 420 CSP ide v situácii, keď odvolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritorne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu prejednať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec sama vecne prejedнала (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/45/2017, 8Cdo/71/2017). O rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, by išlo v prípade, ak by súd musel vec skončiť procesne (pre existenciu prekážky vecného prejednania odôvodňujúcej zastavenie konania alebo odmietnutie podania) bez toho, aby vec meritorne prejednal.

22. Konanie pred súdom (ako nakoniec každé konanie pred orgánom verejnej moci) ako zákonom upravený proces zisťovania a hodnotenia skutočností rozhodných pre aplikáciu hmotnoprávnej normy, na ktorej je potom založené meritorne rozhodnutie vo veci samej, v celom svojom priebehu spravidla podlieha procesnému vývoju (zmenám), ktorého prípadné vady možno len ťažko preskúmať (napraviť) inak ako až v rámci preskúmania vydaného rozhodnutia, vrátane konania, ktoré mu predchádzalo, lebo aj takýto postup je vo svojej podstate neoddeliteľnou časťou celého konania a svojou povahou a vo svojich dôsledkoch zaťažuje konanie ako celok.

23. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP a napadol ním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol jeho odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie nevyhovел jeho návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie. Takéto rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Uznesenie o nevyhovení návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku je uznesením, proti ktorému nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP).

24. K záveru, že nejde o konečné rozhodnutie a ani rozhodnutie vo veci samej v danom prípade, dovolací súd dospel na základe zistenia obsahu spisu, že dovolacie konanie o dovolaní žalobcu zo dňa 19. júla 2021 smerujúce proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/49/2020 - 193 zo dňa 28. apríla 2021 bolo zastavené. O zastavení konania rozhodovala vyššia súdna úradníčka uznesením pod č. k. 16C/21/2018-232, zo dňa 17. decembra 2021. Žalobca podal proti predmetnému uzneseniu sťažnosť podaním zo dňa 25. januára 2022, o ktorej doposiaľ zo strany súdu prvej inštancie podľa § 248 CSP nebolo rozhodnuté. Aj s poukazom na uvedené nie je možné hovoriť, že by v danom prípade išlo v preskúmanom rozhodnutí v tejto veci (odmietajúce uznesenie odvolacieho súdu č. k. 9Co/69/2022-243 zo dňa 30. júna 2022, ktorým bolo odmietnuté odvolanie proti uzneseniu OS Bratislava I č. k. 16C/21/2018 zo dňa 23. septembra 2021, ktorým nebolo vyhovené žalobcovi, resp. bol zamietnutý návrh žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku) o rozhodnutie v zmysle § 420 CSP a že teda by išlo o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí a nejde ani o rozhodnutie vo veci samej. Správne preto postupoval odvolací súd, keď odvolanie žalobcu bez toho, aby ho vecne preskúmal ako neprípustné odmietol, proti ktorému rozhodnutiu nie je podľa § 420 CSP prípustné ani dovolanie. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd potom dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné odmietol.

25. Žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania s poukazom na § 451 ods. 3 CSP.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti predmetnému uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.